

РЪКОВОДСТВО ЗА КЛАСИФИКАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯ/СЪОРЪЖЕНИЯ В СЪОТВЕТСТВИЕ С КРИТЕРИИТЕ ПО ПРИЛОЖЕНИЕ № 3 ОТ ЗООС

Информацията съдържаща се в това ръководство е предназначена за помощно средство при класификация на предприятия/съоръжения по смисъла Глава 7, Раздел I на Закона за опазване на околната среда и на Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях, транспониращи изискванията на Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 година относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, за изменение и последваща отмяна на Директива 96/82/ЕО на Съвета.

май 2023 г., гр. София

1. ВЪВЕДЕНИЕ	3
2. ЗАКОНОДАТЕЛСТВО В ОБЛАСТТА НА КОНТРОЛА НА ОПАСНОСТИТЕ ОТ ГОЛЕМИ АВАРИИ С ОПАСНИ ВЕЩЕСТВА	3
2.1. ЕВРОПЕЙСКО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО	3
2.2. НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО	3
3. КЛАСИФИКАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА/СЪОРЪЖЕНИЯТА В СЪОТВЕТСТВИЕ С КРИТЕРИИТЕ ПО ПРИЛОЖЕНИЕ № 3 КЪМ ЧЛ. 103, АЛ. 1 ОТ ЗООС	4
3.1. Систематизиране на информацията за опасните вещества	4
3.1.1. Идентифициране на опасните вещества и техните класификации	5
3.1.2. Връзка на опасни вещества с категориите на опасност по Приложение № 3 на ЗООС	6
3.1.3. Определяне на максималното количество на опасните вещества	16
3.1.4. Отчитане на прагово(и) количество(а), приложимо(и) за всяко опасно вещество	16
3.2. Определяне на рисковия потенциал на предприятието/съоръжението	16
4. ИЗИСКВАНИЯ НА ПРИЛОЖЕНИЕ № 3 КЪМ ЗООС	19
5. ПРИМЕРИ ЗА КЛАСИФИКАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯ/СЪОРЪЖЕНИЯ С НИСЪК И ВИСОК РИСКОВ ПОТЕНЦИАЛ	25
6. ПРИМЕРИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПРАВИЛОТО ЗА 2 %	31

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Целта на това ръководство е да подпомогне операторите (възложителите) на предприятията/съоръженията, в които са налични или се очаква да бъдат налични опасни вещества от Приложение № 3 на Закона за опазване на околната среда (ЗООС), чрез изясняване на начина на класификация на предприятията/съоръженията в съответствие с критериите по Приложение № 3 от ЗООС.

2. ЗАКОНОДАТЕЛСТВО В ОБЛАСТТА НА КОНТРОЛА НА ОПАСНОСТИТЕ ОТ ГОЛЕМИ АВАРИИ С ОПАСНИ ВЕЩЕСТВА

2.1. ЕВРОПЕЙСКО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

На 4 юли 2012 г. е приета Директива 2012/18/ЕС (**Директива Севезо III**) на Европейския Парламент и на Съвета от 4 юли 2012 година относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества. Директива Севезо III е приета като са взети предвид, и промените в законодателството на Съюза свързани с класифицирането на химикали и повече права за гражданите за достъп до информация. Съгласно изискванията на *Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно класифицирането, етикетиранието и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (Регламент CLP)* са взети предвид критериите за класифициране и правилата за етикетирание, в съответствие с Глобалната хармонизирана система на ООН за класифициране и етикетирание на химикалите. Информацията за възможните опасности и рискове при употребата, съхранението и транспортирането на химикали се счита за ключова за намаляване на потенциалния риск. Информационният лист за безопасност (ИЛБ) е основното средство за комуникация и предоставяне на информация за опасностите по веригата на доставки на вещества и смеси.

Директива 2012/18/ЕС е основният нормативен акт на Европейския съюз (ЕС), установяващ правила, с които се цели предотвратяването на големи аварии, които включват опасни вещества и ограничаването на последствията от тях за човека и за околната среда, с оглед осигуряване на високо ниво на защита в целия Съюз по един последователен и ефективен начин.

2.2. НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Изискванията на Директива 2012/18/ЕС са въведени в националното законодателство в глава седма „Предотвратяване и ограничаване на промишленото замърсяване“, раздел I „Контрол на опасностите от големи аварии“ от ЗООС, в Приложение № 3 към чл. 103, ал. 1 на ЗООС (Опасни вещества) и Приложение № 5 към чл. 111, ал. 1, т. 3 от ЗООС (Критерии за докладване на голяма авария).

В §1 от Допълнителните разпоредби (ДР) на ЗООС са въведени дефинициите, приложими за Директива 2012/18/ЕС. В глава девета на ЗООС (чл. 157а-157в) е определен реда и начина за извършване от комисии на проверка относно изпълнението на задълженията на операторите на предприятия/съоръжения, класифицирани с нисък или висок рисков потенциал в съответствие с чл. 103, ал. 2 или ал. 5 от ЗООС.

Допълнителни правила за прилагането на изискванията на глава седма, раздел I от ЗООС, както и формата и съдържанието на документите са определени в Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях (Наредбата).

С цел предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях за живота и здравето на хората и за околната среда всеки оператор на ново, съществуващо или друго предприятие/съоръжение, в което са налични опасни вещества от Приложение № 3 от ЗООС, е длъжен да извърши класификация на предприятието/съоръжението в съответствие с критериите по Приложение № 3 от ЗООС и да документира извършената класификация.

Ключови понятия в съответствие със ЗООС:

„Опасно вещество“ е:

а) за целите на глава седма, раздел II от ЗООС - вещество или смес по смисъла на чл. 3 от Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно класифицирането, етиктирането и опаковането на вещества и смеси, за изменение и отмяна на директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (ОВ, L 353/1 от 31 декември 2008 г.);

б) за целите на глава седма, раздел I от ЗООС – всяко вещество или смес, класифицирано в една или повече от категориите на опасност, посочени в част 1 на Приложение № 3, или поименно изброено в част 2 на Приложение № 3, включително под формата на суровина, продукт, страничен продукт, остатък или междинен продукт, включително вещество, което е възможно да се получи в резултат на протичането на странична реакция или при възникването на авария (§1, т.54 от ДР на ЗООС).

„Наличие на опасни вещества“ е действителното или предполагаемото наличие на опасни вещества в предприятието/съоръжението или на опасни вещества, за които с основание може да се предположи, че ще се образуват при загубата на контрол върху процесите, включително дейностите по складиране в някое от съоръженията в предприятието, в количества, равни или надвишаващи праговите количества от част 1 или част 2 от Приложение № 3 (§1, т.46 от ДР на ЗООС).

„Предприятие/съоръжение с нисък рисков потенциал“ е предприятие/съоръжение, в което има опасни вещества в количества, равни или надвишаващи количествата, посочени в Приложение № 3, част 1, колона 2, или част 2, колона 2, но по-малки от количествата, посочени в Приложение № 3, част 1, колона 3, или част 2, колона 3, когато е приложимо, като се използва правилото за сумиране, посочено в забележка 4 от Приложение № 3 (§1, т.31а от ДР на ЗООС).

„Предприятие/съоръжение с висок рисков потенциал“ е предприятие, в което има опасни вещества в количества, равни или надвишаващи количествата, посочени в Приложение № 3, част 1, колона 3, или част 2, колона 3, когато е приложимо, като се използва правилото за сумиране, посочено в забележка 4 от Приложение № 3 (§1, т. 31б от ДР на ЗООС).

В случаите, когато предприятието/съоръжението по чл. 103, ал. 1 от ЗООС се класифицира като предприятие/съоръжение с нисък рисков потенциал или предприятие/съоръжение с висок рисков потенциал, операторът е длъжен да подаде уведомление за извършената класификация. Уведомлението се разглежда от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС). Формата и съдържанието на доклада от извършената класификация/уведомлението за класификация на предприятие/съоръжение с нисък или висок рисков потенциал са определени в Приложение № 1 към чл. 5, ал. 1 и 2 на Наредбата (следва да се има предвид последното ѝ изменение).

Бележка: *Опасни вещества от Приложение № 3 към ЗООС, в самостоятелен вид и/или във вид на химични смеси, в състава на експлозивни изделия и/или под формата на отпадъци.*

3. КЛАСИФИКАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА/СЪОРЪЖЕНИЯТА В СЪОТВЕТСТВИЕ С КРИТЕРИИТЕ ПО ПРИЛОЖЕНИЕ № 3 КЪМ ЧЛ. 103, АЛ. 1 ОТ ЗООС

За да бъде определено дали предприятието/съоръжението се класифицира с нисък или висок рисков потенциал, е необходимо операторът/възложителят да се съобрази със следните действия (стъпки):

3.1. Систематизиране на информацията за опасните вещества

✓ Идентифициране на опасните вещества и тяхната категория/категории на опасност съгласно Регламент (ЕО) № 1272/2008 (CLP);

✓ Връзка на опасните вещества с категориите на опасност по Приложение № 3 на ЗООС;

✓ Определяне на максимално възможните количества опасни вещества от Приложение № 3 на ЗООС;

✓ Отчитане на прагово(и) количество(а), приложимо(и) за всяко опасно вещество.

3.1.1. Идентифициране на опасните вещества и техните класификации

Събиране на информация за наличните в предприятието опасни вещества и смеси (например, Регламент (ЕО) 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH) за събиране на данни и Регламент (ЕО) № 1272/2008 CLP за определяне на класификацията) – данни могат да бъдат открити в ИЛБ на веществото или сместа.

Използват се следните източници на информация:

- Регламенти CLP и REACH;

- ИЛБ за всяко опасно вещество или смес (информацията, която е от значение за класификацията на веществото или сместа се съдържа в Раздели 1 и 2 от ИЛБ). Общите изисквания за съставянето и съдържанието на ИЛБ са определени в Регламент (ЕС) 2020/878 на комисията от 18 юни 2020 година за изменение на приложение II към Регламент (ЕО) № 1907/2006 REACH – Приложение II – част А и част Б. На интернет страницата на МОСВ на следния адрес: <https://www.moew.government.bg/bg/rukovodstva-otnosno-informacionen-list-za-bezopasnost/> е налице Ръководство за съставяне на информационни листове за безопасност Версия 4.0, декември 2020 г., разработено от Европейската агенция по химикали (на български и английски език), което има за цел да подпомогне потребителите при изпълнение на задълженията им съгласно Регламента REACH;

- База данни на Европейската агенция по химикали (ЕЧА): <https://echa.europa.eu/bg/home> (<https://echa.europa.eu/bg/information-on-chemicals/cl-inventory-database/>).

За да се установи дали дадено вещество или смес е „опасно вещество“, операторът трябва да е запознат с неговата класификация съгласно Регламент CLP, по-специално кода(те) на класовете и категориите на опасност и кодовете за предупреждение за опасност. За тази цел трябва да се позове на ИЛБ за опасното вещество (раздел 1: Идентификация на веществото/сместа и на дружеството/предприятието и 2: Описание на опасностите).

Следва да се отбележи, че не всички вещества и смеси, които са класифицирани като опасни, в съответствие с Регламент CLP, са от значение за класифицирането на предприятието/съоръжението. Например, вещества и смеси, класифицирани съгласно Регламента CLP само като токсични за репродукцията вещества, като респираторни сенсibiliзатори или корозивни за метали, не се вземат предвид при проверката за класифицирането на предприятието/съоръжението.

Класификация на опасностите

Производителите, вносителите и потребителите надолу по веригата проверяват съответната налична информация, за да определят дали веществото представлява физична опасност, опасност за здравето или за околната среда и обикновено се състои от четири основни етапа, а именно събирането на наличната информация и оценката на нейната надеждност, разглеждането на информацията съгласно критериите за класифициране и решението за класифициране.

Класификация, за която е подадено уведомление

В съответствие с чл. 40 „Задължение за нотифициране на Агенцията“ от Регламент CLP всеки производител, вносител или група производители или вносители, които пускат на пазара химикал, предмет на регистрацията, или химикал, който отговаря на критериите за класифициране като опасно вещество и е пуснат на пазара самостоятелно или в смес над предписаните пределни концентрации, нотифицира ЕЧА, за да включи това вещество в списъка за класифициране и етикетирание. За всяко вещество ЕЧА съставя, поддържа и публикува списък за класифициране и етикетирание под формата на база данни, която може да бъде намерена на страницата на Агенцията. В списъка също така се посочва дали е налице хармонизирано класифициране и етикетирание на ниво Европейски Съюз (ЕС) за дадено вещество.

Хармонизирана класификация

В някои случаи се взема решение за класифициране на химикал на ниво ЕС. Използването на хармонизирано класифициране и етикетирание на дадено вещество е задължително. То трябва да се прилага от всички доставчици на едно и също вещество, т.е. производители на вещества, вносителите на вещества или смеси, потребители надолу по веригата и дистрибутори. Всеки участник във веригата на доставки трябва да използва тази класификация и да класифицира веществото в съответствие с вписването, посочено в приложение VI към Регламента CLP.

Всички класификации на вещества, които преди това са били хармонизирани съгласно предишното законодателство (DSD/DPD), са променени на хармонизирани класификации CLP. За някои класове на опасност, включително остра токсичност, класификацията съгласно критериите за DSD не съответства на CLP критериите за класифициране. В такива случаи класификацията се счита за т.нар. „минимална класификация“ и в съответствие с получената информация относно опасността от веществото може да бъде променена до по-строга/по-малко строга класификация. Това е свързано с изменените критерии за класифициране на остра токсичност. Също така, за някои химикали, които са петролни продукти, може да се приложи т. нар. бележка „Н“, която позволява на производителите да допълват хармонизираната класификация с допълнителни опасности (например, запалимост, опасности за околната среда).

Регламентът CLP признава и установява кодове за класове и категории на опасност. Тези кодове се прилагат за химикали и смеси въз основа на критериите, определени в приложение I към Регламент CLP. Кодовете за опасност се използват за обозначаване на присъщата опасност на дадено химично вещество или смес (клас на опасност).

3.1.2. Връзка на опасни вещества с категориите на опасност по Приложение № 3 на ЗООС

От изключително значение е приравняването на информацията от ИЛБ или от базата данни на ЕСНА към критериите за класификация по част 1 на Приложение № 3 на ЗООС на опасните вещества.

Съгласно Регламент CLP и обхвата на Директива Seveso III няма двупосочно съответствие между класификацията на опасните вещества и предупрежденията за опасност „Н“, които замества „R“ фразите. Това означава, че не всички предупреждения за опасност, съгласно класификацията на опасните вещества или смеси са включени в приложното поле на Директивата (Приложение I), респективно в Приложение № 3 на ЗООС.

Класификациите, съгласно Регламента CLP, които са от значение в този контекст, са представени в таблица 1. Ако дадено вещество или смес притежава поне една от тези категории на опасност в съответствие с Регламент CLP, то представлява „опасно вещество“, което трябва да се вземе предвид при проверката за определяне на рисковия потенциал на предприятието/съоръжението, съгласно критериите на Приложение № 3 от ЗООС.

Таблица 1. Категории на опасност, в съответствие с Регламент CLP и списък на предупреждения за опасност свързани с част 1 на Приложение № 3 на ЗООС

Категории на опасност в съответствие с Регламент (ЕО) № 1272/2008 (CLP)	Приложение III по Регламент (ЕО) № 1272/2008 (списък на предупреждения за опасност, допълнителна информация за опасност на етикета)	Прагови количества (в тонове)	
		Нисък рисков потенциал	Висок рисков потенциал
Раздел „Н“ – Опасности за здравето			
<p>Н1 Остра токсичност, Категория 1, всички пътища на експозиция</p> 	<p>H300 3.1 — Остра токсичност (орална), категория на опасност 1</p> <p>Смъртоносен при поглъщане.</p>	5	20
	<p>H310 3.1 — Остра токсичност (дермална), категория на опасност 1</p> <p>Смъртоносен при контакт с кожата.</p>		
	<p>H330 3.1 — Остра токсичност (инхал.), категория на опасност 1</p> <p>Смъртоносен при вдишване.</p>		
<p>Н2 Остра токсичност Категория 2, всички пътища на експозиция</p>	<p>H300 3.1 — Остра токсичност (орална), категория на опасност 2</p> <p>Смъртоносен при поглъщане.</p>	50	200
	<p>H310 3.1 — Остра токсичност (дермална), категория на опасност 2</p> <p>Смъртоносен при контакт с кожата.</p>		
	<p>H330 3.1 — Остра токсичност (инхал.), категория на опасност 2</p> <p>Смъртоносен при вдишване.</p>		

Категории на опасност в съответствие с Регламент (ЕО) № 1272/2008 (CLP)	Приложение III по Регламент (ЕО) № 1272/2008 (списък на предупреждения за опасност, допълнителна информация за опасност на етикета)		Прагови количества (в тонове)	
			Нисък рисков потенциал	Висок рисков потенциал
<p>Категория 3, инхалаторен път на експозиция (виж забележка 7)</p> 	H301	3.1 — Остра токсичност (орална), категория на опасност 3		
		Токсичен при поглъщане.		
	H331	3.1 - Остра токсичност (инхал.), категория на опасност 3		
		Токсичен при вдишване.		
<p>H3 Специфична токсичност за определени органи – еднократна експозиция</p> <p>STOT SE, Категория 1</p> 	H370	3.8 — Специфична токсичност за определени органи — еднократна експозиция, категория на опасност 1	50	200
	Причинява увреждане на органите < или да се посочат всички засегнати органи, ако са известни> < да се посочи пътят на експозицията, ако е доказано убедително, че няма друг път на експозиция, който води до същата опасност >.			

Категории на опасност в съответствие с Регламент (ЕО) № 1272/2008 (CLP)	Приложение III по Регламент (ЕО) № 1272/2008 (списък на предупреждения за опасност, допълнителна информация за опасност на етикета)	Прагови количества (в тонове)	
		Нисък рисков потенциал	Висок рисков потенциал
Раздел „Р“ – Физични опасности			
<p>P1a Експлозивни (виж забележка 8)</p> <p>– Нестабилни експлозивни, или</p> <p>– Експлозивни, подкласове 1.1, 1.2, 1.3, 1.5 или 1.6, или</p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>– Вещества или смеси, които имат експлозивни свойства съгласно метод А.14 от Регламент (ЕО) № 440/2008 на Комисията от 30 май 2008 г. за установяване на методи на изпитване съгласно Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH) (ОВ, L 142, 31.5.2008 г., стр. 1) (виж забележка 9) и не принадлежат към класовете на опасност – органични пероксиди или самоактивиращи се вещества и смеси</p>	<p>H200,</p> <p>2.1 - Експлозивни, нестабилни експлозивни</p> <p>(Нестабилен експлозив)</p> <p>H201, 2.1 -Експлозивни, подклас 1.1 (Експлозив; опасност от масова експлозия)</p> <p>H202, 2.1 - Експлозивни, подклас 1.2 (Експлозив; сериозна опасност от разпръскване)</p> <p>H203, 2.1 - Експлозивни, подклас 1.3 (Експлозив; опасност от пожар, взрив или разпръскване)</p> <p>H205 - може да предизвика масова експлозия при пожар</p>	10	50
P16 Експлозивни (виж забележка 8)	<p>H204 2.1 —Експлозивни, подклас 1.4</p> <p>Опасност от пожар или разпръскване.</p>	50	200

Категории на опасност в съответствие с Регламент (ЕО) № 1272/2008 (CLP)	Приложение III по Регламент (ЕО) № 1272/2008 (списък на предупреждения за опасност, допълнителна информация за опасност на етикета)	Прагови количества (в тонове)	
		Нисък рисков потенциал	Висок рисков потенциал
<p>Експлозивни, подклас 1.4 (виж забележка 10)</p> 			
<p>P2 Запалими газове</p> <p>Запалими газове, Категория 1 или 2</p> 	<p>H220 2.2 — Запалими газове, категория на опасност 1</p> <p>Изключително запалим газ.</p> <p>H221 2.2 — Запалими газове, категория на опасност 2</p> <p>Запалим газ</p>	10	50
<p>P3a Запалими аерозоли (виж забележка 11.1)</p> <p>„Запалими“ аерозоли, Категория 1 или 2, съдържащи запалими газове Категория 1 или 2, или запалими течности Категория 1</p> 	<p>H222 2.3 – Аерозоли, категория на опасност 1</p> <p>Изключително запалим аерозол.</p> <p>H223 2.3 – Аерозоли, категория на опасност 2</p> <p>Запалим аерозол.</p>	150 (нетно тегло)	500 (нетно тегло)
<p>P3b Запалими аерозоли (виж забележка 11.1)</p> <p>„Запалими“ аерозоли, Категория 1 или 2, несъдържащи запалими газове Категория 1 или 2, или запалими течности Категория 1 (виж забележка 11.2)</p>		5 000 (нетно тегло)	50 000 (нетно тегло)

Категории на опасност в съответствие с Регламент (ЕО) № 1272/2008 (CLP)	Приложение III по Регламент (ЕО) № 1272/2008 (списък на предупреждения за опасност, допълнителна информация за опасност на етикета)		Прагови количества (в тонове)	
			Нисък рисков потенциал	Висок рисков потенциал
<p>P4 Оксидиращи газове</p> <p>Оксидиращи газове, Категория 1</p> 	H270	<p>2.4 — Оксидиращи газове, категория на опасност 1</p> <p>Може да предизвика или усилва пожар; окислител.</p>	50	200
<p>P5a Запалими течности</p> <p>– Запалими течности, Категория 1, или</p> <p>– Запалими течности, Категория 2 или 3, които се държат на температура под точката им на кипене, или</p> <p>– Други течности с пламна температура $\leq 60^{\circ}\text{C}$, които се съхраняват при температура над точката им на кипене (виж забележка 12)</p> 	H224	<p>2.6 — Запалими течности, категория на опасност 1</p> <p>Исключително запалими течност и пари.</p>	10	50
	H225	<p>2.6 — Запалими течности, категория на опасност 2</p> <p>Силно запалими течност и пари.</p>		
	H226	<p>2.6 — Запалими течности, категория на опасност 3</p> <p>Запалими течност и пари.</p>		
<p>P5b Запалими течности</p> <p>– Запалими течности, Категория 2 или 3, при които специфични условия на експлоатация, като например високо налягане или висока температура, могат да създадат опасност от големи аварии, или</p> <p>– Други течности с пламна температура $\leq 60^{\circ}\text{C}$, при които специфични условия на експлоатация, като например високо налягане или</p>	H225	<p>2.6 — Запалими течности, категория на опасност 2</p> <p>Силно запалими течност и пари.</p>	50	200
	H226	<p>2.6 — Запалими течности, категория на опасност 3</p> <p>Запалими течност и пари.</p>		

Категории на опасност в съответствие с Регламент (ЕО) № 1272/2008 (CLP)	Приложение III по Регламент (ЕО) № 1272/2008 (списък на предупреждения за опасност, допълнителна информация за опасност на етикета)	Прагови количества (в тонове)	
		Нисък рисков потенциал	Висок рисков потенциал
<p>висока температура, могат да създадат опасност от големи аварии (виж забележка 12)</p> 			
<p>P5в Запалими течности</p> <p>Запалими течности, Категория 2 или 3, които не са обхванати от P5а и P5б</p> 	<p>H225 2.6 — Запалими течности, категория на опасност 2</p> <p>Силно запалими течност и пари.</p>	5 000	50 000
	<p>H226 2.6 — Запалими течности, категория на опасност 3</p>		
	<p>Запалими течност и пари.</p>		
<p>P6а Самоактивиращи се вещества и смеси и органични пероксиди</p> <p>Самоактивиращи се вещества и смеси, тип А или В, или органични пероксиди, тип А или В</p> 	<p>H240 2.8 — Самоактивиращи се вещества и смеси, тип А</p> <p>2.1.5 — Органични пероксиди, тип А</p> <p>Може да предизвика експлозия при нагряване</p>	10	50
	<p>H241 2.8 — Самоактивиращи се вещества и смеси, тип В</p> <p>2.1.5 — Органични пероксиди, тип В</p>		
	<p>Може да предизвика пожар или експлозия при нагряване.</p>		

Категории на опасност в съответствие с Регламент (ЕО) № 1272/2008 (CLP)	Приложение III по Регламент (ЕО) № 1272/2008 (списък на предупреждения за опасност, допълнителна информация за опасност на етикета)		Прагови количества (в тонове)	
			Нисък рисков потенциал	Висок рисков потенциал
<p>R66 Самоактивиращи се вещества и смеси и органични пероксиди</p> <p>Самоактивиращи се вещества и смеси, тип C, D, E или F, или органични пероксиди, тип C, D, E или F</p> 	H242	<p>2.8 — Самоактивиращи се вещества и смеси, типове C, D, E, F</p> <p>2.1.5 — Органични пероксиди, типове C, D, E, F</p> <p>Може да предизвика пожар при нагряване.</p>	50	200
<p>R7 Пирофорни течности и твърди вещества</p> <p>Пирофорни течности, Категория 1</p> <p>Пирофорни твърди вещества, Категория 1</p> 	H250	<p>2.9 — Пирофорни течности, категория на опасност 1</p> <p>2.10 — Пирофорни твърди вещества, категория на опасност 1</p> <p>Самозапалва се при контакт с въздух.</p>	50	200
<p>R8 Оксидиращи течности и твърди вещества</p> <p>Оксидиращи течности, Категория 1, 2 или 3, или</p> <p>Оксидиращи твърди вещества, Категория 1, 2 или 3</p> 	H271	<p>2.13 — Оксидиращи течности, категория на опасност 1</p> <p>2.14 — Оксидиращи твърди вещества, категория на опасност 1</p> <p>Може да предизвика пожар или експлозия; силен окислител.</p>	50	200
H272	<p>2.13 — Оксидиращи течности, категория на опасност 2, 3</p> <p>2.14 — Оксидиращи твърди вещества, категория на опасност 2, 3</p> <p>Може да усилва пожара; окислител</p>			

Категории на опасност в съответствие с Регламент (ЕО) № 1272/2008 (CLP)	Приложение III по Регламент (ЕО) № 1272/2008 (списък на предупреждения за опасност, допълнителна информация за опасност на етикета)		Прагови количества (в тонове)	
			Нисък рисков потенциал	Висок рисков потенциал
Раздел „Е“ – Опасности за околната среда				
Е1 Опасни за водната среда в Категория Остра опасност, Категория 1, или Хронична опасност, Категория 1 	H400	4.1 — Опасно за водната среда — остра опасност, категория 1	100	200
		Силно токсичен за водните организми.		
	H410	4.1 — Опасно за водната среда — хронична опасност, категория 1		
	Силно токсичен за водните организми, с дълготраен ефект.			
Е2 Опасни за водната среда в Категория Хронична опасност, Категория 2 	H411	4.1 — Опасно за водната среда — хронична опасност, категория 2	200	500
		Токсичен за водните организми, с дълготраен ефект.		
Раздел „О“ – Други опасности				
О1 Вещества и смеси с предупреждение за опасност EUH014	EUH 014		100	500
		Реагира бурно с вода.		
О2 Вещества и смеси, които при контакт с вода отделят запалими газове, Категория 1 	H260 – При контакт с вода отделя запалими газове, които могат да се samozапалят		100	500
О3 Вещества и смеси с предупреждение за опасност EUH029	EUH 029		50	200
		При контакт с вода се отделя токсичен газ.		

В случай на опасни вещества, като например под формата на отпадъци, или междинни вещества и продукти, операторът предлага класификация на съответното опасно вещество или предлага то да бъде причислено временно към най-близката категория на опасност в част 1 от Приложение № 3 към ЗООС или като вещество, поименно изброено в част 2 от приложението (въз основа забележка 5). Следователно отпадъците се третират въз основа на свойствата им като смеси. Задължение на оператора е да определи класификацията на тези смеси. Ако класификацията не може да бъде извършена чрез критериите на Регламент CLP, могат да се използват други подходящи източници на информация, например: анализ на състава и свойствата на отпадъците и класификацията на отпадъците по чл. 3 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), които се извършват от акредитирани лаборатории, изисквания на транспортното законодателство за превоз на опасни товари и др.

За поименно изброените вещества от част 2 на Приложение № 3 на ЗООС, операторът следва да направи връзката между веществата и категориите им на опасност от част 1 на същото приложение.

Когато дадено опасно вещество е налично в повече от едно агрегатно състояние, то за всяко едно състояние следва да бъде проверено отнасянето му към част 1 и/или част 2 на Приложение № 3 на ЗООС. Агрегатното състояние, в което опасното вещество е налично на територията на предприятието, може да повлияе на това в коя част от Приложение № 3 на ЗООС се отнася (виж Таблица 2). Например, пропан-бутана е вещество, класифицирано като запалим газ, категория 1 (Flam. gas 1, H220) и се счита за поименно изброено вещество в т. 18 от част 2 на Приложение № 3 на ЗООС, само ако е под формата на втечен газ.

Таблица 2. Примери за връзката на опасните вещества с категориите на опасност по Приложение № 3 на ЗООС

№	Химично наименование	CAS №	Категория (и) на опасност съгласно Регламент (CLP)	Класификация съгласно Приложение 3 на ЗООС		Праг за категория (t)		Физични свойства
				код на предупреждението за опасност	част 1	част 2	нисък	
1	Ацетон	67-64-1	H225	P5a	—	10	50	течност
				P5б	—	50	200	
				P5в	—	5 000	50 000	
2	Пропан-бутан (ВНГ) и втечен	-	H220	P2	—	10	50	газ, втечен газ
					т. 18	50	200	
3	Метан	74-82-8	H220	P2	-	10	50	газ, втечен газ
4	Амоняк безводен	7664-41-7	H221	P2	—	10	50	газ
				H331	—	50	200	
				H400	—	100	200	
				—	—	т. 35	50	
5	Амоняк...%, воден разтвор	1336-21-6	H400	—	—	—	—	течност
				E1	—	100	200	
6	Етанол	64-17-5	H225	P5a	—	10	50	течност
				P5б	—	—	200	
				P5в	—	5 000	50 000	
7	Sioetanol (като гориво)	64-17-5	H225	P5a	—	10	50	течност
				P5б	—	50	200	
				P5в	—	5 000	50 000	
				—	т. 34	2 500	25 000	
8	Серен диоксид	7446-09-5	H331	H2	—	50	200	газ

9	Водороден пероксид (> 70 %)	7722-84-1	H271	P8	—	50	200	течност
10	Ксилен (диметилбензен)	1330-20-7	H226	P5a		10	50	течност
				P5б		50	200	
				P5в		5 000	50 000	
11	2-метилпропан-L-ол (изобутанол)	78-83-1	H226	P5a	—	10	50	течност
				P5б	—	50	200	
				P5в	—	5 000	50 000	

3.1.3. Определяне на максималното количество на опасните вещества

Извършва се анализ на съоръженията, в които е налично или се очаква да бъде налично опасно вещество или смес: складове, резервоари, тръбопроводи, инсталации, автоцистерни, ж.п. цистерни и др. За целите на класификацията се използват проектния капацитет на съоръженията или технологично допустимата им максимална вместимост.

Отчитат се броя и максималната вместимост на складовите и/или производствените съоръжения на територията на предприятието, в които е или ще бъде налично съответното опасно вещество от Приложение № 3 към ЗООС.

Анализира се следната информация:

- вид и проектен капацитет на всички технологични/складови съоръжения, в които ще са налични опасни вещества от Приложение № 3 на ЗООС. Посочва се как е изчислен проектния капацитет на съоръженията в тонове – информация за степента на запълване на съоръжението и плътност на веществото.

- количеството на опасните вещества от Приложение № 3 на ЗООС, които има вероятност да бъдат налични в авто и ж.п. цистерните на територията на предприятието, в т.ч. и в тръбопроводите.

3.1.4. Отчитане на прагово(и) количество(а), приложимо(и) за всяко опасно вещество

За всяко опасно вещество следва да се провери кои са приложимите прагови количества, посочени в колони 2 и 3 на част 1 и 2 от Приложение № 3 на ЗООС. За поименно изброените вещества се използват праговете количества, определени в част 2, колони 2 и 3 на Приложение № 3 на ЗООС, съответстващи на категориите на опасност от част 1 на приложението.

3.2. Определяне на рисковия потенциал на предприятието/съоръжението

Рисковият потенциал на предприятието се определя като се използват максимално възможните количества на опасните вещества. В т.11 на уведомлението за класификация (Приложение № 1 от Наредбата) подробно се описва начина на извършената класификация и се представя заключение относно рисковия потенциал на предприятието.

За да се определи рисковия потенциал се извършва първо проверка чрез пряко сравняване на количествата на всяко опасно вещество със съответните прагови количества, посочени в колона 2 и колона 3 на част 1 или на част 2 на Приложение № 3 от ЗООС. Ако тези прагови количества не бъдат превишени, се прилага „правилото на сумиране“ описано в забележка 4 на Приложение № 3 от ЗООС.

• Количествата опасни вещества, надвишават ли праговете количества в колони 2 или 3 на Приложение № 3 на ЗООС?

На този първи етап се проверява дали някое от опасните вещества присъства в количество (q_x), равно на или по-голямо от праговото количество (Q_x), посочено в колона 2 (Q_{Lx}) или колона 3 (Q_{Ux}) от части 1 и 2 от Приложение № 3 на ЗООС.

където q_x = количеството опасно вещество x (или категория опасни вещества), попадащо в част 1 или част 2,

Q_{Lx} = съответното прагово количество за опасно вещество или категория x от част 1, колона 2 или част 2, колона 2 и

Q_{Ux} = съответното прагово количество за опасно вещество или категория x от част 1, колона

3 или от част 2, колона 3.

Ако $q_x \geq Q_{inf}$ x Предприятието попада в обхвата на глава седма, раздел I и наредбата по чл. 103, ал. 9

Ако $q_x \geq Q_{LX}$ **предприятието е с нисък рисков потенциал**

Ако $q_x \geq Q_{UX}$ **предприятието е висок рисков потенциал**

• **Ако количествата не надвишават праговете в колони 2 или 3 на Приложение № 3 на ЗООС, се прилага правилото за сумиране.**

Правилото за сумиране (бележка 4 от Приложение № 3) се прилага отделно за всяка от следните групи категории на опасност: Раздел Н (опасности за здравето), раздел Р (физични опасности) и раздел Е (Опасности за околната среда).

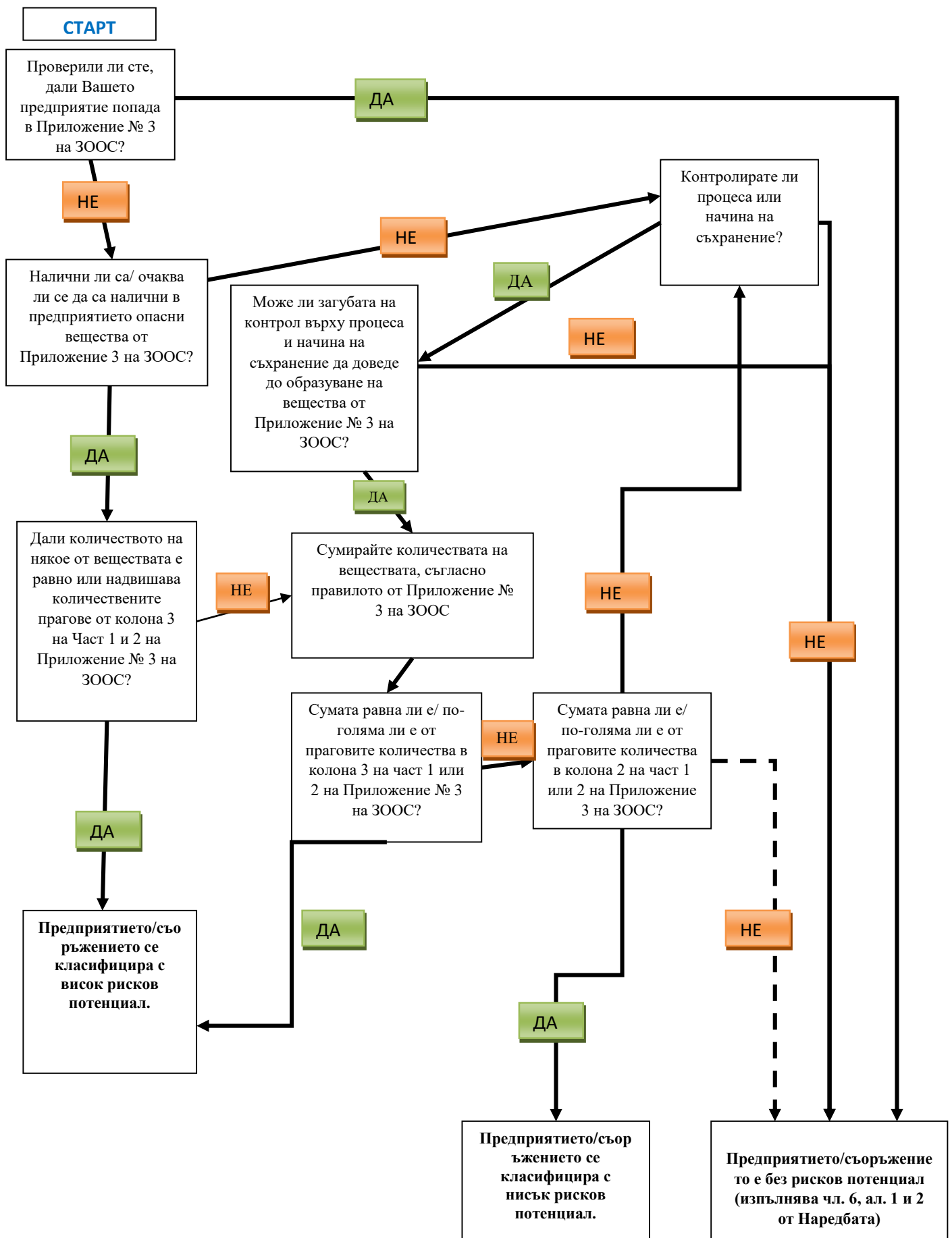
Разпоредбите на глава седма, раздел I и наредбата по чл. 103, ал. 9 се прилагат по отношение на предприятия с **висок рисков потенциал**, ако сумата:

$$q_1/Q_{U1} + q_2/Q_{U2} + q_3/Q_{U3} + q_4/Q_{U4} + q_5/Q_{U5} + \dots \text{ е по-голяма или равна на 1.}$$

Разпоредбите на глава седма, раздел I и наредбата по чл. 103, ал. 9 се прилагат по отношение на предприятия с **нисък рисков потенциал**, ако сумата:

$$q_1/Q_{L1} + q_2/Q_{L2} + q_3/Q_{L3} + q_4/Q_{L4} + q_5/Q_{L5} + \dots \text{ е по-голяма или равна на 1.}$$

Представената по долу схема описва стъпките по време на проверката, дали предприятието/съоръжението попада в обхвата на глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата.

За прилагането на гореописаните стъпки трябва да се имат предвид следните допълнителни фактора, а именно:

- Правилото за 2 % (виж забележка 3 от Приложение № 3 на ЗООС);
- Сумиране (виж забележка 4 от Приложение № 3 на ЗООС);
- Опасни вещества, включително отпадъци, които не са обхванати от Регламент CLP (виж забележка 5 от Приложение № 3 на ЗООС).

Изчислението на рисковия потенциал на дадено предприятие/съоръжение може да бъде извършено и чрез наличния на страницата на МОСВ „Калкулатор на рисковия потенциал на предприятието“. Той е публикуван на следния интернет адрес: <https://public-seveso.moew.government.bg/enterprises>. От изключително важно значение е данните, които се попълват при неговата употреба да са достоверни и да отговарят на действителното състояние на площадката на предприятието.

Електронна база данни (публичен регистър) на предприятията с нисък и висок рисков потенциал, попадащи в обхвата на глава седма, раздел първи от Закона за опазване на околната среда (ЗООС)

Филтри за търсене Калкулатор на рисковия потенциал на предприятие

Калкулатор на рисковия потенциал на предприятие

Информация за наличните в предприятието опасни вещества от Приложение № 3 към ЗООС

Химично наименование	Класификация съгласно Приложение № 3 от ЗООС		Проектен капацитет на съоръженията (в тонове)	Налично количество (в тонове)	Изчисли по налично количество
	Поименно изброено опасно вещество по част 2	Категории на опасност по част 1			
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	☐
CAS №	EO №	Код на отпадъка	Per. № по REACH		
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>		
Категория/категории на опасност съгласно Регламент (EO) № 1272/2008 (CLP)					

Изчисли

4. ИЗИСКВАНИЯ НА ПРИЛОЖЕНИЕ № 3 КЪМ ЗООС

В приложението се разглеждат опасните вещества и се определят прагови стойности, за които са приложими изискванията на законодателството по предотвратяване на опасностите от големи аварии. Наличието на опасни вещества е максимално възможното количество, което може да бъде налично в даден момент в предприятието. Това включва опасните вещества налични в резервоари, складове за съхранение, технологично оборудване, тръбопроводи и др.

В част 1 на Приложението е дадена класификацията спрямо категориите на опасност на опасните вещества. Класът на опасност определя естеството на опасност: физична опасност, опасност за здравето или опасност за околната среда, а категорията на опасност означава разделянето на критериите в рамките на всеки клас на опасност, посочващо степента на опасността.

В част 2 на Приложението са посочени поименно изброените опасни вещества. CAS номерът е химичен идентификатор на веществото.

Предоставени са пояснения към някои от забележките от Приложение № 3 от ЗООС:

1. Веществата и смесите се класифицират в съответствие с Регламент (EO) № 1272/2008.

Пояснения: Ръководствата за прилагане на Регламент CLP са публикувани на сайта на Европейската агенция по химикали (ЕЧА) — <https://echa.europa.eu/bg/home> и/или на сайта на Министерство на околната среда и водите (МОСВ) - <http://www.moew.government.bg> — секция „Превантивна дейност“, „химични вещества“, „класификация (CLP)“. По-специално

приложение I „Изисквания за класифициране и етикетиране на опасни вещества и смеси“ на Регламент CLP предвижда конкретна информация относно класифицирането на веществата и смесите. Допълнителна информация може да бъде намерена в Ръководството за прилагане на критериите на Регламент CLP на сайта на ЕСНА или на сайта на МОСВ.

2. За смесите се използва същия подход като при веществата, при условие че остават в границите на концентрацията, определена в съответствие със свойствата им съгласно Регламент CLP, или в неговата последна адаптация към техническия прогрес, в случай че не е изрично зададено процентно съдържание или друго описание.

Пояснения: Част 1 на Приложение № 3 от ЗООС е свързана с общите правила за класификация на смеси и чисти вещества, определени в Регламент CLP.

В Регламент CLP са предвидени редица изчисления за класифициране за всеки клас на опасност, които могат да се прилагат за смеси, когато самата смес не е изпитвана, но има данни от изпитвания за всички или повечето съставни чисти вещества. Допълнителни насоки са дадени на сайта на ЕСНА.

3. Изискванията за посочените количества на опасните вещества се отнасят за всяко предприятие/съоръжение по чл. 103, ал. 2 от ЗООС.

Пояснения: Тази бележка позволява количеството на дадено опасно вещество да се пренебрегне, ако е равно или по-малко от 2 % от съответното прагово количество и разположението му е такова, че не може да предизвика голяма авария на друго място на площадката. Операторите следва да вземат под внимание, че множество от малки количества например, малки бутилки с токсичен газ, всяка съдържаща по-малко от 2 % от праговото количество, разположени в непосредствена близост една до друга, се сумират заедно (за допълнителна информация виж т. 6 от ръководството).

4. Следните правила, регулиращи добавянето на опасни вещества или категории опасни вещества, се прилагат, когато е целесъобразно.

Пояснения: Забележка 4 изисква количествата от всички опасни вещества, които присъстват в предприятието да се сумират като частични дробни на техните прагови количества. Ако общият сбор е равен или надхвърля 1, се прилагат разпоредбите на глава седма, раздел I на ЗООС.

Количествата на всички вещества с подобни опасности (опасности от един Раздел) се сумират по съответните раздели: Раздел H (опасности за здравето), раздел P (физични опасности) и раздел E (Опасности за околната среда)..

Когато вещество или смес е поименно изброено в част 2 на Приложение № 3 на ЗООС с категория на опасност от част 1 на приложението, за изчисленията трябва да се използват праговете стойности в част 2, а не тези в част 1.

Ако в дадено предприятие има вещество, присъстващо над праговете количества за висок рисков потенциал (колона 3 на Приложение № 3 на ЗООС), то веднага става с висок рисков потенциал и сумирането е неприложимо. Въпреки това дадено предприятие, в което няма самостоятелно вещество над прага за висок рисков потенциал би могло да бъде с висок рисков потенциал, ако правилото за сумиране даде резултат над или равен на 1.). По подобен начин за предприятие, в което се съдържат опасни вещества, но няма присъстващи самостоятелни вещества над прага за нисък риск (колона 2 на Приложение № 3 на ЗООС) би могло да бъде с нисък рисков потенциал, ако правилото за сумиране даде резултат над или равен на 1. Възможно е предприятие, в което няма нито едно вещество над прага за нисък риск да е с висок рисков потенциал, когато се приложи правилото за сумиране.

За да се установи дали предприятието попада в обхвата на глава седма, раздел на ЗООС, може да се попълни таблица 3.

Таблица 3. Проверка на рисковия потенциал

Химично наименование	Класификация CLP	Категория на опасност	Поименно изброено вещество	Максимално количество (q) (в тонове)	Прагово количество от колона 2 (QLX)	Прагово количество от колона 3 (QUX)	q/QLX	Q/QUX
Σq/Q (по Раздел H)								
Резултати от правилото за сумиране:								
Σq/Q (по Раздел P)								
Σq/Q (по Раздел E)								

В Раздел 5 са представени примери, които подробно описват правилото за сумиране на практика.

5. В случай на опасни вещества, включително отпадъци, които не са обхванати от Регламент (ЕО) № 1272/2008.

Пояснения: Има случаи когато едно вещество не е необходимо да се класифицира в съответствие с изискванията на Регламент CLP, но може да има потенциал да предизвика голяма авария. Например, дадено опасно вещество, получено като страничен продукт в процес и използвано в друг процес на предприятието, не е необходимо да се класифицира, тъй като то се използва само за дейностите в предприятието. Друг пример са отпадъците, които не се класифицират според Регламент CLP, защото за тях се прилага различна класификация, съгласно критериите на Европейския каталог на отпадъците или ЗУО.

Забележка 5 изисква такива вещества да бъдат класифицирани съгласно критериите за класификация в Регламент CLP и да им се даде най-подходящата категория на опасност.

6. В случай на опасни вещества със свойства, които водят до повече от една класификация за целите на глава седма, раздел I и на наредбата по чл. 103, ал. 9, се прилагат съответните най-ниски прагови количества.

Пояснения: Някои вещества могат да се класифицират в повече от една категория на опасност за всеки тип на опасност в съответствие с част 1 на Приложение № 3 на ЗООС. В този случай, когато се използва правилото за сумиране се взема онази категория, имаща най-ниското прагово количество. Например, за вещество, което е опасно за околната среда, Категория Остра опасност, Категория 1 (E1) и Категория Хронична опасност, Категория 2 (E2), най ниските прагови количества са тези, отговарящи на категория E1, и тези стойностите следва да се използват при изчисленията, т.е. 100 тона за нисък потенциал и 200 тона за висок потенциал.

7. Опасни вещества, които попадат в клас остра токсичност, Категория 3, орален път на експозиция (Токсичен при поглъщане - H 301), се включват във вписване H2 Остра токсичност в случаите, когато не може да бъде установена нито класификация остра инхалаторна токсичност, нито остра дермална токсичност, поради липсата на убедителни данни относно инхалаторна и дермална токсичност.

Пояснения: Вещества и смеси може да не са били изпитвани за остра токсичност за всички пътища на експозиция. Налични са повече данни за орален път на експозиция в сравнение с данните за инхалаторен или дермалния път. Инхалаторните и дермалните пътища са повече свързани с големите аварии. Ако веществото няма класификация за инхалаторна и дермална експозиция вследствие липса на данни, но има класификация Остра токсичност, категория 3 чрез орален път (H301), тогава това вещество е в обхвата на Приложение № 3 на ЗООС. Забележка 7 не се прилага ако веществото няма класификация за остра токсичност, инхалаторна и дермална експозиция на база токсикологични данни.

За смеси токсичността може да се изчисли с методите в Регламент CLP от

токсикологичните данни за съставните вещества. Забележка 7 се прилага, ако липсват данни за инхалаторен и дермален път за съставки съдържащи се в над 1 % от сместа.

8. Класът на опасност „експлозивни“ включва взривни изделия (виж раздел 2.1 от приложение I към Регламент CLP).

Пояснения: Експлозивите са разделени в две категории: по-малко „активните“ експлозивни вещества, смеси и изделия, които са определени съгласно критериите за класификация в приложение I към Регламент CLP към подклас 1.4 обхващат една категория – P1b; всички останали експлозивни образуват втората категория – P1a.

Класификацията на даден експлозив, в съответствие с критериите на приложение I към Регламент CLP може да се промени, в зависимост от редица фактори, както следва:

- а) количеството на експлозивите;
- б) присъствието или отсъствието на опаковка или информация за състава му;
- в) разположение.

9. Провеждането на изпитване за експлозивни свойства на вещества и смеси е необходимо единствено, когато по скрининговата процедура съгласно допълнение 6, част 3 към Препоръките на ООН за превоза на опасни товари: Ръководство за изпитвания и критерии на ООН е установена потенциална възможност за експлозивни свойства на веществото или сместа.

Пояснения: Понятието експлозив включва всички вещества, смеси и изделия с експлозивни свойства, независимо дали са произведени целево като експлозивни или не. То включва експлозивни в обхвата на Регламентите за експлозивни от 2014 г., както и други вещества, смеси и изделия, които имат експлозивни свойства. Вещества, смеси и изделия се класифицират като експлозивни, в съответствие с критериите на приложение I на Регламент CLP и техния отговор на определени механични и термични стимули, както е заложено в част 1 на Препоръките на ООН за превоза на опасни товари: Ръководство за изпитвания и критерии на ООН. Прилагането на изпитванията позволява също определянето на подходящото предупреждение за опасност (H200 - H205). Допълнителни указания относно освобождаване от провеждане на изпитването могат да се намерят в описанието на метода A.14 от приложението към Регламент (ЕО) № 440/2008 за определяне на методи за изпитване в съответствие с Регламент (ЕО) № 1907/2006 (REACH).

10. Ако експлозивите от подклас 1.4 са неопаковани или преопаковани, те се вписват към P1a, освен ако бъде показано, че опасността все още съответства на подклас 1.4, в съответствие с Регламент (ЕО) № 1272/2008.

Пояснения: Забележка 10 изисква, че ако Експлозивни от подклас 1.4 са неопаковани или преопаковани, те се вписват към P1a, освен ако бъде показано, че опасността все още съответства на подклас 1.4. Тъй като дефиницията за тип на опасност 4 (HT4), съгласно Регламентите за експлозивите 2014 г. е ефективно приведена към определението в Регламент CLP, задължено лице, което е оценило и правилно идентифицирало типа опасност от всеки неопакован или преопакован експлозив, който съхранява като HT4, ще е способен да докаже, че опасността съответства на подклас 1.4 (в съответствие с Регламент CLP) и за такива експлозивни няма да се изисква вписване в P1a.

Допълнителни насоки за оценяване на съществуващите опасности от експлозивите може да се открият в параграфи 24–35 от изданието на Health and Safety Executive (HSE) „Ръководство за Регламентите за Експлозивни 2014“ (L150).

11.1. Запалимите аерозоли се класифицират в съответствие с Наредбата за етикетиране на аерозолните флакони и изискванията към тях. „Изключително запалимите“ и „Запалимите“ аерозоли по Наредбата за етикетиране на аерозолните флакони и изискванията към тях съответстват на запалими аерозоли, съответно Категория 1 или 2 по Регламент (ЕО) № 1272/2008.

11.2. За да се използва вписването по т. 11.1, трябва да се документира, че аерозолната опаковка не съдържа нито запалим газ, Категория 1 или 2, нито запалима течност, Категория 1.

Пояснения: Опасните вещества в аерозолни опаковки представляват особена трудност за целите на класификацията. Аерозолна опаковка може да съдържа продукт, който може да е или не опасно вещество само по себе си, а така и изтласкващ газ (пропелант), който в много случаи е пропан-бутан (LPG), но може да е диметилетер или стъстен газ, като азот или въглероден диоксид. Съществува изискване в Регламент CLP, веществата и смесите да бъдат изпитвани.

Категорията на запалим аерозол може да се отнася за „затворена аерозолна опаковка“, в която продуктът и пропелантът са в подходящ контейнер с клапан за освобождаване. Например, ако аерозол съдържа пропан-бутан като пропелант, той ще бъде отчитан за класификацията на аерозолната опаковка. Допълнителна информация относно определението за аерозол може да се намери в бележка 2.3 към приложение I към Регламент CLP.

17. Калиев нитрат (5 000/10 000):

Вписването по т. 5, част 2 се отнася за сложни торове на основата на калиев нитрат (под формата на гранули или микрогранули), които имат същите опасни свойства като чистия калиев нитрат.

Пояснения: Калиевият нитрат се определя като „композижни торове на основата на калиев нитрат“ без допълнителни ограничения по отношение на потенциала за опасност или без позоваване на някои видове торове, определени в Регламент (ЕО) № 2003/2003. Това не означава, че всички композижни торове на основата на калиев нитрат влизат в посочената група, дори ако торът няма никакви опасни свойства. Във вписване по т. 5, част 2 попадат само тези съставни торове на основата на калиев нитрат, които имат същите опасни свойства като чистия калиев нитрат, по отношение на физическите условия, изброени в бележката.

18. Калиев нитрат (1 250/5 000):

Вписването по т. 6, част 2 се отнася за сложни торове на основата на калиев нитрат (под формата на кристали), които имат същите опасни свойства като чистия калиев нитрат.

Пояснения: Калиевият нитрат се определя като „композижни торове на основата на калиев нитрат“ без допълнителни ограничения по отношение на потенциала за опасност или без позоваване на някои видове торове, определени в Регламент (ЕО) № 2003/2003. Това не означава, че всички композижни торове на основата на калиев нитрат влизат в посочената група, дори ако торът няма никакви опасни свойства. Във вписване по т. 6, част 2 попадат само тези съставни торове на основата на калиев нитрат, които имат същите опасни свойства като чистия калиев нитрат, по отношение на физическите условия, изброени в бележката.

19. Подобрен биогаз:

Пояснения: Биогазът се произвежда чрез анаеробно разлагане на органични вещества, например биологично разграждане на биоразградими отпадъци. Преобразуваният биогаз е класифициран в точка 18, част 2 от Приложение № 3 на ЗООС, когато притежава качествата на природния газ по отношение на съдържанието на метан и кислород. Биогазът се състои главно от метан (CH₄) и въглероден диоксид (CO₂) с до 60 % метан.

21. В случаите, когато опасно вещество попада в Категория P5a - запалими течности, или P5b - запалими течности, за целите на глава седма, раздел I и наредбата по чл. 103, ал. 9 се прилагат най-ниските прагови количества.

Пояснения: Опасни вещества класифицирани като запалими могат да притежават категория на опасност: запалими течности (P5a или P5b, или P5в). С цел определяне на правилната категория на опасност се взема предвид температурата и налягането на конкретния процес. В случаите, когато дадена запалима течност (категория 2 или 3) се съхранява или използва в предприятието при различни условия, то тя трябва да се третира като различни вещества. Само поради факта, че определено количество се използва при условия, които увеличават опасността от големи аварии, това не означава, че общото количество на веществото трябва да се отчете в категорията на най-висока опасност с най-ниските прагови количества (Категория P5a). Когато условията на съхранение или използване се различават, също така ще се различава опасността от авария, което оправдава използването на различни специфични прагове. За да се оцени цялостното състояние на обекта, е необходимо да се

използва правилото за сумиране на количествата на вещество, попадащо в съответната категория на опасност. В случаите, когато условията, при които се използва веществото, се колебаят, би било разумно да се приемат най-лошите възможни условия и съответстващите най-ниски прагови количества.

За повече подробности виж следния документ „Въпроси и отговори за запалими течности при различни условия на съхранение“ публикуван на интернет страницата на МОСВ на следния адрес: <https://www.moew.government.bg/bg/prevantivna-dejnost/himichni-vestestva/sevezo/ukazaniya-rukovodstva/>.

Допълнителни пояснителни насоки за **петролни продукти и алтернативни горива** **Петролни продукти**

Пояснения: Много вещества могат да попаднат в категорията петролни продукти, но само онези включени в „Поименно изброени вещества“ влизат в тази категория; всички други биха попаднали в съответната обща категория в част 1, освен ако не са посочени в част 2 на Приложение № 3 на ЗООС.

Алтернативните горива обхващат органични течности, използвани като горива подобно на петролните продукти, класифицирани за една или повече опасности в P5a, P5b или E2, но не за всяка опасност в част 1 на Приложение № 3 на ЗООС.

Може ли пентан да се счита за петролен продукт?

Пояснения: Веществото пентан не се счита за петролен продукт. Като цяло нефтопродуктите, изброени във вписване 34 от Приложение № 3, част 2 на ЗООС са дестилати на суров нефт и се състоят от смес от въглеводороди. Когато отделни опасни вещества са отделени от суровия нефт, те трябва да се разглеждат в съответствие с техните специфични опасности и съответните вписвания в Приложение № 3, част 1 или част 2 на ЗООС.

Кои вещества и смеси се определят като „алтернативни горива“ в буква д) от т.34 в част 2 от Приложение № 3 на ЗООС, в което се посочва, че алтернативните горива трябва да служат за същата цел като нефтопродуктите и имат сходни свойства по отношение на запалимостта и опасностите за околната среда. Какво означава това на практика?

Пояснения: За да се квалифицира като „алтернативно гориво“, веществото трябва да бъде предназначено за употреба като гориво и да показва подобни опасни свойства като петролните продукти в точка 34, букви а) до г). Вещества, които имат по-висока запалимост или са по-опасни за околната среда, отколкото петролните продукти в букви а) до г), не могат да се квалифицират като алтернативно гориво. Обикновено петролните продукти, изброени във вписване 34, се класифицират като „запалима течност, и/или като „опасни за околната среда хронични 2“. Това също така предполага, че алтернативното гориво трябва да бъде течно, тъй като газовете и твърдите вещества биха имали различни свойства по отношение на запалимостта. Вписването включва смеси на базата на такива алтернативни горива с някой от петролните продукти в букви а) до г), освен ако сместа все още може да се счита за нефтен продукт. Горивата, които се състоят от вещества, посочени в част 2 от Приложение № 3 (напр. метанол) и техните смеси (ако остават в границите на концентрация) се прилага вписване на веществото, което е с най-ниски прагове.

Как трябва да се разглеждат добавките в горивата, които съдържат значителни количества разтворители нафта, дизелово гориво или подобни вещества?

Пояснения: В Таблици 4.1.1 и 4.1.2 от приложение I към Регламент CLP се съдържат процентни прагове за смеси, които показват дали дадена смес е „опасна за околната среда“. Таблица 4.1.2 показва, че ако сместа съдържа $\geq 2,5$ % от друго(и) друго(и) вещество(а) от хронична опасност 1, цялата смес се класифицира като хронична опасност 2; същото важи и ако съдържанието на хронична опасност 2 е ≥ 25 %. В случай на смес, както е описано във въпроса, и двете фракции биха могли да имат предупреждение за хронична опасност 2 (или дори хронична опасност 1), по принцип цялата смес ще трябва да има такава класификация.

Ако описаната смес би била класифицирана по своето съдържание на нефтен продукт, тя се счита за нефтен продукт като цяло. Само ако квалифициращата фракция на непетролният продукт надвишава 25 %, цялата смес се групира в категория Е.

5. ПРИМЕРИ ЗА КЛАСИФИКАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯ/СЪОРЖЕНИЯ С НИСЪК И ВИСОК РИСКОВ ПОТЕНЦИАЛ

ПРЕДПРИЯТИЯ С НИСЪК РИСКОВ ПОТЕНЦИАЛ

Наличие на опасни вещества от част 2 на Приложение № 3 на ЗООС

Пример 1 Складова база за съхранение на нефтопродукти

В предприятието се приема, съхранява и експедира дизелово гориво (около 10 269 тона), поименно изброено в т. 34в на част 2 на Приложение № 3 на ЗООС с прагови количества съответно 2 500 тона (нисък рисков потенциал) и 25 000 тона (висок рисков потенциал) и с категории на опасност запалими течности съгласно Раздел „Р - Физични опасности“ и опасни за водната среда съгласно Раздел „Е“ – Опасни за околната среда на част 1 на приложението.

Резервоарният парк се състои от 2 броя хоризонтални цилиндрични резервоара с геометричен обем 6 700 m³, общ капацитет на съхранение в тонове - 10 190.7 тона (при максимално запълване 90 % и средна плътност на 0,8450 g/cm³). Взема се предвид, че на територията на предприятието могат да бъдат налични 2 автоцистерни дизел с общо количество 50.70 тона и количеството в тръбопроводите е 27.04 тона. Общото количество дизелово гориво е 10 268,44 тона. Това количество е по-голямо от праговото количество за класификация на предприятието с „нисък рисков потенциал“, но по-малко от праговото количество за „висок рисков потенциал“, и операторът следва да класифицира предприятието като „**предприятие с нисък рисков потенциал**“ с произтичащите от това нормативни изисквания, описани в глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата.

Пример 2 Производство на полиуретанова пяна /дунапрен/

Резервоарният парк се състои от 7 броя вертикални цилиндрични резервоара. Пет от тях са с обем 30 m³ (2 броя за толуендиизоцианат и 3 броя за полиол) и два са с обем 1 m³ (1 брой за метиленхлорид и 1 брой за негорима добавка). Наличните тръбопроводи в инсталацията са само транспортни при производствения процес.

Опасното вещество 2,4-/2,6 – Толуол-диизоциант (60 тона) е поименно изброено в т. 26 на част 2 на Приложение № 3 към ЗООС с прагови количества съответно 10 тона (нисък рисков потенциал) и 100 тона (висок рисков потенциал) и с категории на опасност H1 - Остра токсичност инхалационен Категория 1 и H2 - Специфична за определени органи от Раздел H – опасности за здравето на част 1 на приложението. Това количество е по-голямо от праговото количество за класификация на предприятието с „нисък рисков потенциал“ (10 тона), но по-малко от праговото количество за „висок рисков потенциал“, и операторът следва да класифицира предприятието като „**предприятие с нисък рисков потенциал**“ с произтичащите от това нормативни изисквания, описани в глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата.

Наличие на опасни вещества от част 1 на Приложение № 3 на ЗООС

Пример 1 Предприятие за производство на ПДЧ плоскости

На площадката на предприятието се планира наличие на 65 тона разтвор на формалдехид с концентрация 45 %.

В част 2 на Приложение № 3 на ЗООС, в т. 14 е включен формалдехид (концентрация по-висока от 90 %), т.е. разтворът на формалдехид с концентрация 45 % не попада в т.14, т.е. не е поименно изброено вещество в част 2 на Приложение № 3 на ЗООС.

От справка за търсене в списъците с химични вещества в базата данни на ЕСНА (C&L Inventory) може да се установи, че разтвор на формалдехид с концентрация по-висока от 25 % се класифицира в клас Остра токсичност, категория 3 с предупреждение за опасност H331 и с категория на опасност: Опасности за здравето, H2 Остра токсичност с прагови количества 50 тона за нисък рисков потенциал и 200 тона за висок рисков потенциал.

Количеството (65 тона) е по-голямо от прага за класификация на предприятието като „предприятие с нисък рисков потенциал“ (50 тона), но е по-малко от праговото количество за „висок рисков потенциал“ и предприятието следва да бъде класифицирано като „предприятие с нисък рисков потенциал“ с произтичащите от това нормативни изисквания, описани в глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата.

Сумиране на опасни вещества от част 1 и/или 2 на Приложение № 3 на ЗООС

Пример 1 Предприятие за съхранение на енергийни продукти от минерален и неминерален произход

В предприятието се съхраняват следните вещества в обхвата на Приложение № 3 от ЗООС: бензин - 4 броя резервоари (2 броя с обем по 480 м³ и 2 броя с обем по 390 м³), дизелово гориво – 1 резервоар с обем 50 м³, хексан – 1 резервоар с обем 50 м³, гудрон – 1 резервоар с обем 200 м³, минерален терпентин - 1 резервоар с обем 14 м³ и гориво за реактивни двигатели JET A1 - 1 резервоар с обем 30 м³.

Тези опасни вещества са налични и в тръбопроводи и в транспортна техника (автоцистерни и ж.п. цистерни).

Тръбопроводи:

Опасно вещество в обхвата на Приложение № 3 на ЗООС	Общ обем на тръбопроводите, м ³	Количество, т
Автомобилен бензин А 95Н; А 98Н	4	2.96
Дизелово гориво	0.5	0.405
Хексан	0.5	0.350
Гудрон	0.8	0.96
Минерален терпентин	0.2	0.16
Гориво за реактивни двигатели JET A-1	0.2	0.172

Транспортна техника:

Опасно вещество в обхвата на Приложение № 3 на ЗООС	Автоцистерни, бр. х м ³	Ж.П. цистерни, бр. х м ³	Количество, т
Автомобилен бензин А 95Н; А 98Н	2 x 30 м ³	2 x 50 м ³	118.4
Дизелово гориво	1 x 30 м ³	-	24.3
Хексан	1 x 30 м ³	-	21
Минерален терпентин	1 x 30 м ³	-	24
Гориво за реактивни двигатели JET A-1	1 x 30 м ³	-	25.8

Общите количества опасни вещества са: бензин (1408.36 тона), дизелово гориво (65.205 тона), хексан (56.35 тона), гудрон (240.96 тона), минерален терпентин (35.36 тона) и гориво за реактивни двигатели JET A1 - 1 (51.772 тона).

На територията на площадката се съхраняват и опасни отпадъци: отпадък с код 13 02 08*- синтетични изолационни и топлопредаващи масла, 13 03 07*- нехлорирани изолационни и топлопредаващи масла на минерална основа и отпадък с код 13 03 08* - синтетични изолационни и топлопредаващи масла.

Количествата на отделните опасни вещества не надвишават праговите стойности за нисък или висок рисков потенциал и за определяне на рисковия потенциал се прилага правилото за сумиране.

В съответствие със Забележка 4, се прилага правилото за оценяване на опасностите по формулата: $q_1/Q_1 + q_2/Q_2 + q_3/Q_3 + q_4/Q_4 + q_5/Q_5 + q_x/Q_x$,

където: q_x е количеството опасно вещество x (или категория опасни вещества), попадащо в част 1 или част 2, а Q_x е съответното прагово количество за опасно вещество или категория x от част 1, колона 2/3 или част 2, колона 2/3.

При резултат по-голям от 1 предприятието се класифицира с висок или с нисък рисков потенциал.

Правилото се прилага за оценяване на физичните опасности и опасностите за околната среда:

б) Оценяване на физичните опасности за сумирането на опасни вещества, изброени в част 2, които са експлозивни, запалими газове, запалими аерозоли, оксидиращи газове, запалими течности, самоактивирани вещества и смеси, органични пероксиди, пирофорни течности и твърди вещества, оксидиращи течности и твърди вещества заедно с опасни вещества, попадащи в раздел „Р“ – вписвания от Р1 до Р8 от част 1.

Сумирането съгласно Раздел „Р“ е представено в следващата таблица:

№	Наименование	Проектен капацитет на технологичното съоръжение q (в тонове)	Прагови стойности по Приложение №3			
			Нисък рисков потенциал		Висок рисков потенциал	
			Q	q/Q	Q	q/Q
1	Бензини	1408.36	2 500	0.563344	25 000	0.056334
2	Дизелово гориво	65.205	2 500	0.026082	25 000	0.002608
3	Хексан	56.35	5 000	0.01127	50 000	0.001127
4	Минерален терпентин	35.36	50	0.7072	200	0.1768
5	JET-A (гориво за реактивни двигатели)	51.772	2 500	0.020709	25 000	0.002071
	Σ съгласно Забележка 4 към Приложение № 3 от ЗООС	-		1.3	-	0.24

Резултатът за сумата на парциалните части е 1.3 за нисък рисков потенциал и 0.24 за висок рисков потенциал.

в) Оценяване на опасностите за околната среда за сумирането на опасни вещества, изброени в част 2, които се класифицират като опасни за водната среда, остра опасност, Категория 1, хронична опасност, Категория 1, или хронична опасност, Категория 2, заедно с опасни вещества, попадащи в раздел „Е“ – вписвания Е1 и Е2 от част 1.

Сумирането съгласно Раздел „Е“ е представено в следващата таблица:

№	Наименование	Проектен капацитет на технологичното съоръжение q (в тонове)	Прагови стойности по Приложение № 3			
			Нисък рисков потенциал		Висок рисков потенциал	
			Q	q/Q	Q	q/Q
1	Бензини	1 408.36	2 500	0.563344	25 000	0.056334
	Дизелово гориво	65.205	2 500	0.026082	25 000	0.002608
2	Хексан	56.35	200	0.28175	500	0.1127
3	Гудрон	240.96	2 500	0.096384	25 000	0.009638
4	Минерален терпентин	35.36	200	0.1768	500	0.07072
5	JET-A (гориво за реактивни двигатели)	51.77	2 500	0.020709	25 000	0.002071
6	отпадък с код 13 07 03* - други горива (включително смеси)	2	100	0.02	200	0.01
7	отпадък с код 13 03 07* - нехлорирани изолационни и топлопредаващи масла на минерална основа	0.6	100	0.006	200	0.003
8	отпадък с код 13 03 08* - синтетични изолационни и топлопредаващи масла	0.2	100	0.002	200	0.001
	Σ съгласно Забележка 4 към Приложение №3 от ЗООС	-		1.2	-	0.28

Резултатът за сумата на парциалните части е 1.2 за нисък рисков потенциал и 0.28 за висок рисков потенциал.

Направените изчисления по Раздел Р - Физични опасности и Раздел Е - Опасности за околната среда показват, че сумите за нисък рисков потенциал са по-големи от 1, а тези за висок рисков потенциал са по-малки от 1 и операторът следва да класифицира предприятието като „предприятие с нисък рисков потенциал“ с произтичащите от това нормативни изисквания, описани в глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата.

ПРЕДПРИЯТИЯ С ВИСОК РИСКОВ ПОТЕНЦИАЛ

Наличие на опасни вещества от Част 2 на Приложение № 3 на ЗООС

Пример 1 Резервоарен парк за Втечнени запалими газове

В предприятието ще се съхранява пропан-бутан (861.09 тона), поименно изброено опасно вещество в т.18 на Част 2 на Приложение № 3 на ЗООС с прагови количества, съответно 50 тона (нисък рисков потенциал) и 200 тона (висок рисков потенциал).

Резервоарният парк се състои от 3 броя хоризонтални цилиндрични резервоари с обем по 260 m^3 (260 m^3 при напълване 85 % и средна плътност на складирания пропан-бутан - 0.565 t/m^3 , или $260 \text{ m}^3 \times 3 = 780 \text{ m}^3 \times 0.565 \text{ t/m}^3 = 440.7 \text{ т} \times 85\% = 374,6$ тона). Максимално възможно количество, което може да се намира в ж.п цистерни е общо 445.68 тона (12 бр. x 37.14 тона). Максимално възможно количество, което може да се намира в авто цистерни (2 бр. x 20 т. = 40 тона). Максимално възможно количество, което може да се намира в тръбопроводи е 0.6 тона. Наличен е и резервоар за отопление на сграда 0.22 тона ($0.5 \text{ m}^3 \times 0.85 \times 0.54$). Общото количество втечнен пропан-бутан е **(861.09 тона)**. Това количество е

по-голямо от праговото количество за класификация на предприятието с „висок рисков потенциал“ (200 тона) и операторът следва да класифицира предприятието като „**предприятие с висок рисков потенциал**“ с произтичащите от това нормативни изисквания, описани в глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата.

Пример 2 Предприятие за производство на азотни, фосфорни и смесени минерални торове.

В предприятието се съхраняват следните вещества в обхвата на Приложение № 3 от ЗООС: амоняк анхидрид, амониев нитрат 1250/5000 марка за торове и амонячна вода - воден разтвор на амоняк.

Амоняк анхидрид (**11 320 тона**) поименно изброен в т.35 на Част 2 от Приложение № 3 на ЗООС с прагови количества 50 тона за предприятия с нисък рисков потенциал и 200 тона за предприятия с висок рисков потенциал.

Амониев нитрат 1250/5000 марка за торове (**50 000 тона**) поименно изброен в т. 2 на Част 2 от Приложение № 3 на ЗООС с прагови количества 1250 тона за предприятия с нисък рисков потенциал и 5000 тона за предприятия с висок рисков потенциал.

Амонячна вода - воден разтвор на амоняк (**164 тона**) смес, категория на опасност E2: Опасни за водната среда в категория Хронична опасност категория 2 съгласно Част 1 на Приложение № 3 на ЗООС с прагови количества 200 тона за предприятия с нисък рисков потенциал и 500 тона за предприятия с висок рисков потенциал.

№	Наименование	Налично количество /тона/ q	Прагови стойности по Приложение №3	
			Нисък рисков потенциал	Висок рисков потенциал
1	Амоняк анхидрид	11 320	50	200
2	Амониев нитрат (1250/5000 марка за торове)	50 000	1 250	5000
3	Амоняк воден разтвор (амонячна вода)	164	200	500

Количествата на опасните вещества (1 и 2) надвишават праговите количества за класификация на предприятието като „**предприятие с висок рисков потенциал**“ и не е целесъобразно прилагането на изискванията на забележка 4 към Приложение № 3 на ЗООС.

Опасните вещества попадат в повече от една категория на опасност съгласно част 1 на Приложение № 3 към ЗООС, а именно: Раздел „Н“ – Опасности за здравето, Раздел „Р“ – Физични опасности и Раздел „Е“ – Опасности за околната среда и операторът следва да класифицира предприятието като „**предприятие с висок рисков потенциал**“ с произтичащите от това нормативни изисквания, описани в глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата.

Наличие на опасни вещества от част 1 на Приложение № 3 на ЗООС

Пример 1 Предприятие за производство на полимери

Предприятие предвижда наличие на 25 тона циановодород на своята площадка. Веществото е класифицирано със следните категории на опасност:

H1 Остра токсичност Категория 1, всички пътища на експозиция, която е с прагови количества 5 тона за нисък риск и 20 тона за висок риск;

Н2 Остра токсичност, Категория 2, всички пътища на експозиция, Категория 3, инхалаторен път на експозиция (вж. забележка 7), която е с прагови количества 50 тона за нисък риск и 200 тона за висок риск и

Е1 Опасни за водната среда в категория Остра опасност, категория 1 или Хронична опасност, категория 1, която е с прагови количества 100 тона за нисък риск и 200 тона за висок риск.

За вещества с повече от една категория на опасност от съответен Раздел, за целите на класификацията на веществото, следва да се приеме категорията на опасност с най-ниски прагови количества, в случая Раздел „Н“ – Опасности за здравето, **Н1 Остра токсичност Категория 1**, според която наличното количество (**25 тона**) циановодород е по-голямо от праговото количество за класификация на предприятието като „предприятие с висок рисков потенциал“ (20 тона) и операторът следва да класифицира предприятието като „**предприятие с висок рисков потенциал**“ с произтичащите от това нормативни изисквания, описани в глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата.

Сумиране на опасни вещества от част 1 и/или 2 на Приложение № 3 на ЗООС

Пример 1 Петролна база за приемане, съхранение и експедиция (търговия) на горива

На територията на петролна база се съхраняват следните вещества в обхвата на Приложение № 3 от ЗООС: дизелово гориво (**17 813.74 тона**) и бензин (**11 874.5 тона**) с прагови количества съответно 2 500 тона (нисък рисков потенциал) и 25 000 тона (висок рисков потенциал), както и други опасни вещества, попадащи в обхвата на част 1 на Приложение № 3.

Дизеловото гориво и бензинът са поименно изброени в част 2 на Приложение № 3 на ЗООС (т. 34 - Нефтопродукти и алтернативни горива) и се класифицират като запалими течности съгласно Раздел „Р“- Физични опасности и опасни за водната среда съгласно Раздел „Е“ – Опасни за околната среда на част 1 на приложението.

Другите опасни вещества, попадат в обхвата на част 1 на Приложение № 3, Раздел „Р“ - Физични опасности, P5в Запалими течности и Раздел „Е” – Опасни за околната среда, Е 2 Опасни за водната среда в Категория Хронична опасност, Категория 2.

Количествата дизелово гориво (**17 813.74 тона**) и бензин (**11 874.5 тона**) са по-големи от праговото количество за класификация на предприятието като „**предприятие с нисък рисков потенциал**“ (2 500 тона).

Количествата на отделните опасни вещества не надвишават праговете стойности за висок рисков потенциал и за проверка на рисковия потенциал се прилага правилото за сумиране.

В съответствие със Забележка 4 под Част 2 на Приложение № 3 към ЗООС, се прилага правилото за оценяване на опасностите по формулата: $q_1/Q_1 + q_2/Q_2 + q_3/Q_3 + q_4/Q_4 + q_5/Q_5 + q_x/Q_x$,

където: q_x е количеството опасно вещество x (или категория опасни вещества), попадащо в част 1 или част 2;

Q_x е съответното прагово количество за опасно вещество или категория x от част 1, колона 2/3 или част 2, колона 2/3

При резултат по-голям от 1 предприятието се класифицира с висок рисков потенциал.

Правилото се прилага за оценяване на физичните опасности и опасностите за околната среда:

б) Оценяване на физичните опасности за сумирането на опасни вещества, изброени в част 2, които са експлозивни, запалими газове, запалими аерозоли, оксидиращи газове, запалими течности, самоактивирани вещества и смеси, органични пероксиди, пирофорни течности и твърди вещества, оксидиращи течности и твърди вещества заедно с опасни вещества, попадащи в раздел „Р“ – вписвания от P1 до P8 от част 1.

Сумирането съгласно Раздел „Р“ е представено в следващата таблица:

№	Наименование	Налично количество /тона/ q	Гранични стойности по Приложение №3			
			Нисък рисков потенциал		Висок рисков потенциал	
			Q	q/Q	Q	q/Q
1	Дизелово гориво	17 813.74	2500	7.13	25000	0.713
2	Бензин	11874.5	2500	4.75	25000	0.47
3	Изопропилов алкохол	61.53	5000	0.01	*50000	0.001
4	добавка МТБЕ	61.63	5000	0.01	*50000	0.001
	∑ съгласно Забележка 4 към Приложение № 3 от ЗООС	-		11.6	-	1.2

Резултатът: сумата на парциалните части е 11.6 за нисък рисков потенциал и 1.2 за висок рисков потенциал

в) Оценяване на опасностите за околната среда за сумирането на опасни вещества, изброени в част 2, които се класифицират като опасни за водната среда, остра опасност, Категория 1, хронична опасност, Категория 1, или хронична опасност, Категория 2, заедно с опасни вещества, попадащи в раздел „Е“ – вписвания Е1 и Е2 от част 1.

Сумирането съгласно Раздел „Е“ е представено в следващата таблица:

№	Наименование	Налично количество /тона/ q	Гранични стойности по Приложение №3			
			Нисък рисков потенциал		Висок рисков потенциал	
			Q	q/Q	Q	q/Q
1	Дизелово гориво	17 813.74	2500	7.13	25000	0.713
2	Бензин	11874.5	2500	4.75	25000	0.47
3	Горивни добавки и маркери	123.49	200	0.62	500	0.25
	∑ съгласно Забележка 4 към Приложение № 3 от ЗООС	-		12.5	-	1.4

Резултатът: сумата на парциалните части е 12.5 за нисък рисков потенциал и 1.4 за висок рисков потенциал.

Направените изчисления по Раздел Р - Физични опасности и по Раздел Е - Опасности за околната среда показват, че сумите за висок рисков потенциал са по-големи от 1 и операторът следва да класифицира предприятието като „**предприятие с висок рисков потенциал**“ с произтичащите от това нормативни изисквания, описани в глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата.

6. ПРИМЕРИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПРАВИЛОТО ЗА 2 %

Това правило позволява да се пренебрегват малки количества от опасни вещества (по-малки или равни на 2 % от праговото количество за дадено опасно вещество) на дадено място в предприятието, където те не могат да предизвикат големи аварии, когато се прави проверка дали дадено предприятие попада в обхвата на глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата. Ако предприятието е предмет на глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата заради наличието на други опасни вещества, всяко количество от 2 % или по-малко трябва да се вземе предвид при разглеждане на източниците за и последствията от големи аварии.

Правилото за 2 % се определя въз основа на следните 3 етапа:

1. Определяне на максималните количества опасни вещества, които е вероятно да присъстват във всяко независимо местоположение. Под независимо местоположение се разбира местоположение, за което липсва възможност за едновременно участие в един и същ инцидент/авария на вещества, присъстващи на едно и също място.

2. За всяко определено независимо местоположение, за което операторът желае да приложи правилото за 2 %, се прилага правилото за сумиране като независимо се разглеждат опасностите за здравето (H), физичните опасности (P) и опасностите за околната среда (E) и се прави сравнение с прага от 0,02 (2 %) от съответното праговото количество.

По този начин, за дадено независимо местоположение, операторът трябва първо да сумира количествата опасни вещества, представляващи опасност за здравето, като следва формулата за изчисляване на сумата по H. По същия начин, трябва да сумира количествата опасни вещества, представляващи физични опасности, съгласно формулата за изчисляване на сумата P и да сумира количествата опасни вещества, представляващи опасност за околната среда, като следва формулата за изчисляване на сумата E. Трябва да се направи сравнение с прага от 2 % от праговото количество за всяка сума по H, P и E, а не за дадено вещество или вписване.

Ако за независимото/те местоположение/я поне един от резултатите от изчисленията за H, P и E е по-голям от 0,02, правилото за 2 % не се прилага и количествата на въпросните опасни вещества трябва да бъдат взети предвид при определянето на статута на предприятието.

Ако, напротив, на това независимо място, резултатите от трите изчисления за H, P и E, са по-малки или равни на 0,02 е необходимо да се провери критерий 3 (виж етап 3).

3. Доказване, че при настъпването на авария, включваща максималните количества опасни вещества, които е вероятно да присъстват на независимото местоположение, няма да се предизвика голяма авария на друго място в предприятието поради ефекти на доминото.

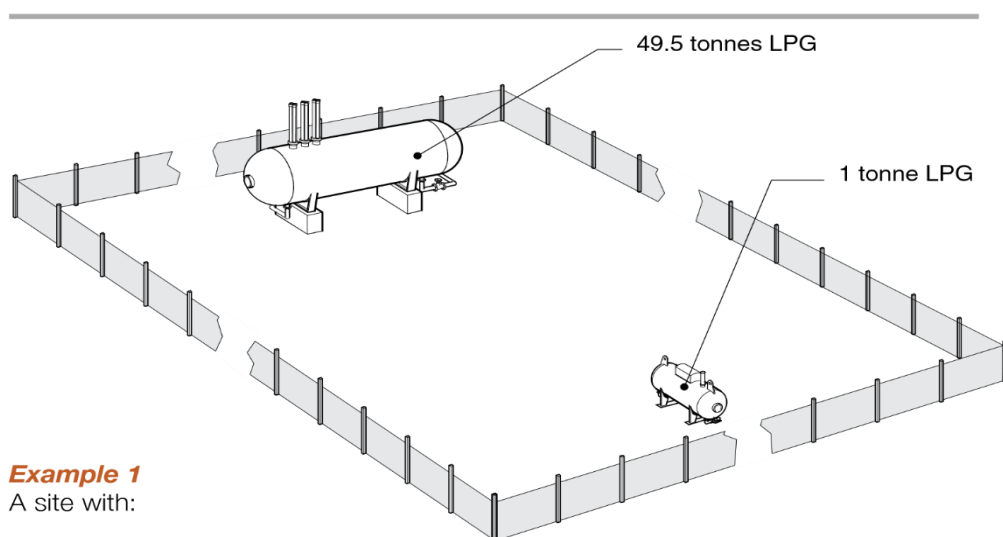
В случай на вещества, представляващи класове на опасност „опасности за околната среда“ и/или „опасности за здравето“, правилото за 2 % се прилага само по отношение на първите два етапа, като се има предвид, че характерните свойства на тези вещества не са от такова естество, че да предизвикат голяма авария на друго място в предприятието, поради ефекта на доминото.

Пример 1

Предприятие с:

(а) голям резервоар, съдържащ 49.5 тона газ пропан-бутан и

(б) малък резервоар, съдържащ 1.0 тон газ пропан-бутан, разположен на другия край на площадката.

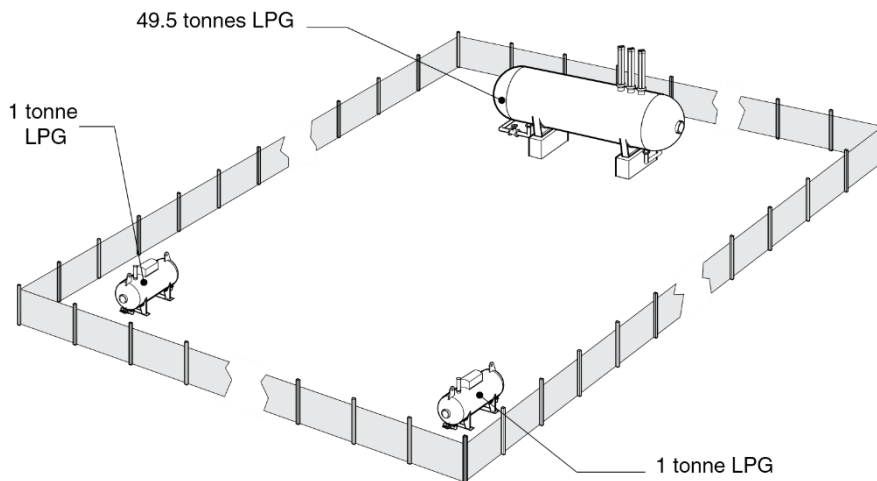
Example 1
A site with:

Количеството в малкия резервоар е равно на 2 % от долната прагова стойност, а фактът, че е отдалечено от големия резервоар, дори общото количество от 50,5 тона да е над прага за категорията за нисък риск е достатъчно условие да се приеме, че не може да предизвика голяма авария в големия резервоар. То може да бъде пренебрегнато. Предприятието не попада в обхвата на глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата.

Пример 2

Предприятие с:

- (а) голям резервоар, съдържащ 49.5 тона пропан-бутан и
- (б) два малки резервоара, съдържащи всеки по 1.0 тон пропан-бутан на противоположни ъгли на площадката.

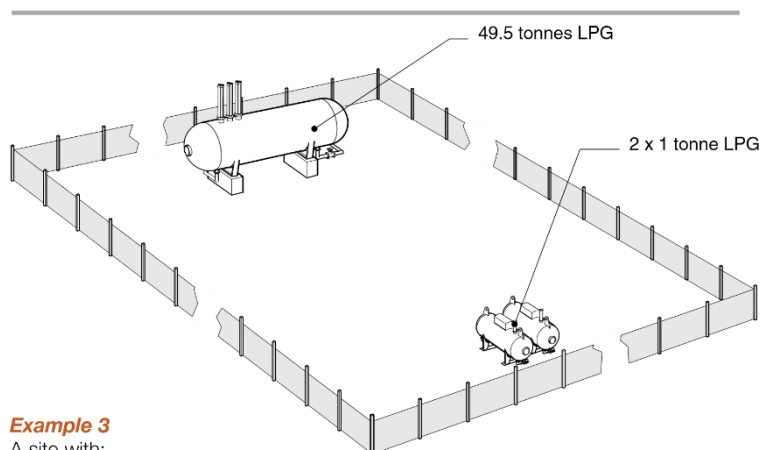
Всеки от двата малки резервоара съдържа количество равно на 2 % от долната прагова стойност и отдалечеността помежду им и от големия резервоар е достатъчно условие, да се приеме, че никой от тях не може да предизвика голяма авария в другия малък или в големия резервоар. Затова всеки от тях може да бъде пренебрегнат по правилото на 2 %, дори общото количество от 51,5 тона да е над прага за категорията нисък риск.

Предприятието не попада в обхвата на глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата.

Пример 3

Предприятие с:

- (а) голям резервоар, съдържащ 49.5 тона пропан-бутан и
- (б) два малки резервоара, един до друг, но на противоположния край на площадката спрямо големия резервоар, с по 1.0 тон пропан-бутан всеки.

Example 3
A site with:

Двата малки резервоара са един до друг, но отдалечеността им от големия резервоар е достатъчно условие, за да не може те да предизвикат голяма авария в големия резервоар.

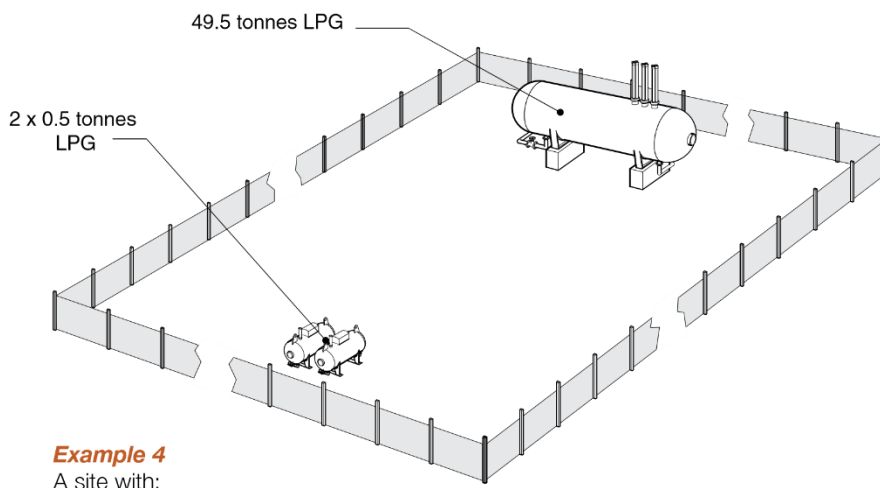
Поради факта, че малките резервоари са един до друг, те трябва да се разглеждат като едно количество от 2 тона. Това количество от своя страна е по-голямо от 2 % от праговата стойност и правилото за 2 % не може да се приложи. Така цялото количество на площадката става еквивалентно на 51,5 тона, което от своя страна надвишава долната прагова стойност (50 тона).

Предприятието попада глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата и се класифицира като „предприятие с нисък рисков потенциал“ и операторът трябва да изготви доклад за политиката за предотвратяване на големи аварии и оценка на риска, в която трябва да изброи всички опасни химични вещества, намиращи се на площадката, независимо дали те са в количества по-малки от посочените в част 1 и/или част 2 на Приложение № 3 от ЗООС.

Пример 4

Предприятие с:

- (а) голям резервоар, съдържащ 49.5 тона пропан-бутан и
- (б) два малки резервоара, един до друг, но добре отделени от големия резервоар, с по 0.5 тона пропан-бутан всеки.

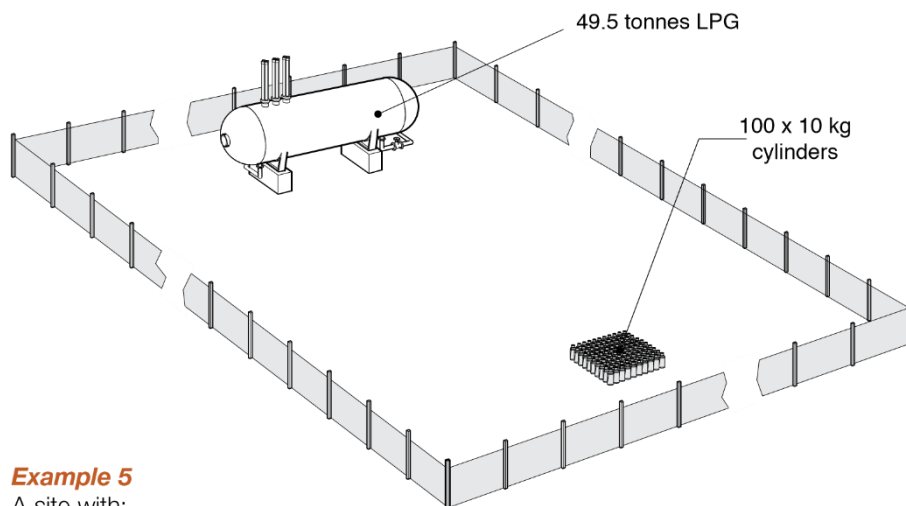
Двата малки резервоари се разглеждат като едно количество от 1 тон, защото са един до друг. Това количество е равно на 2 % от праговата стойност. Обаче то е добре отделено от големия резервоар и не може да предизвика голяма авария на друго място на площадката.

Предприятието не попада в обхвата на глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата.

Пример 5

Предприятие с:

- (а) голям резервоар, съдържащ 49.5 тона пропан-бутан и
- (б) складово съоръжение, добре отделено от големия резервоар, съдържащо 100 газови бутилки с по 10 kg пропан-бутан (общо 1 тон)

Example 5

A site with:

Всяка газова бутилка съдържа количество, по-малко от 2 % от праговата стойност (1 тон), като цялото количество в бутилките е равно на 2 % от долната прагова стойност за нисък риск (50 тона).

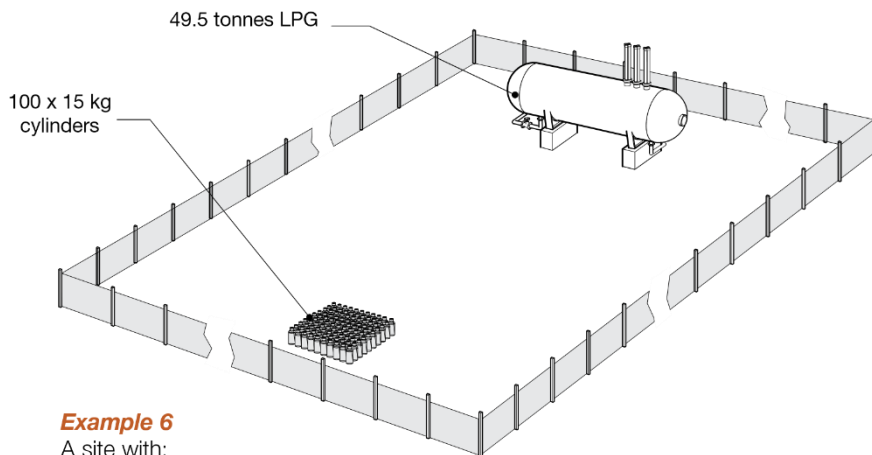
Поради отдалечеността на складовото съоръжение то не може да предизвика голяма авария на друго място на площадката, затова в този случай се прилага правилото на 2 %.

Предприятието не попада в обхвата на глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата.

Пример 6

Предприятие с:

- (а) голям резервоар, съдържащ 49.5 тона пропан-бутан и
- (б) съоръжение, добре отделено от големия резервоар, съдържащо 100 газови бутилки с по 15 kg пропан-бутан (общо 1.5 тона)

Example 6

A site with:

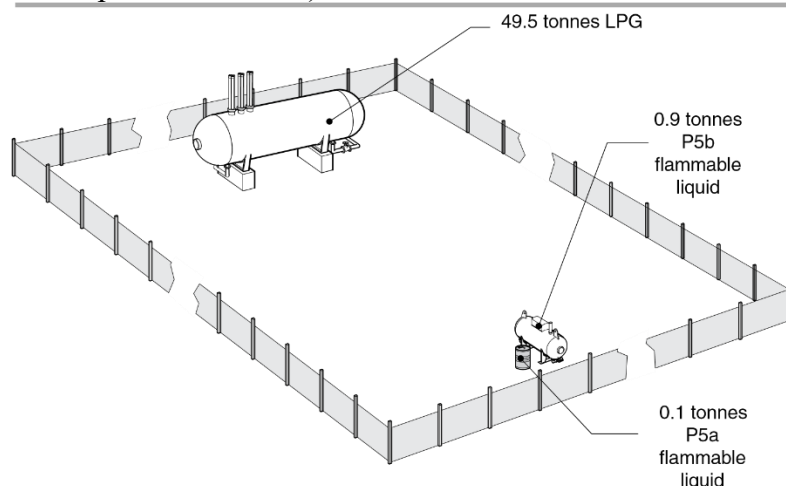
Всяка газова бутилка съдържа количество, по-малко от 2 % от праговата стойност (1 тон), но цялото количество (1.5 тона) е по-голямо от 2 % от долната прагова стойност.

Предприятието попада в обхвата на глава седма, раздел I на ЗООС и Наредбата и се класифицира като „предприятие с нисък рисков потенциал“ и операторът трябва да изготви доклад за политиката за предотвратяване на големи аварии и оценка на риска, в която трябва да изброи всички опасни химични вещества, намиращи се на площадката, независимо дали те са в количества по-малки от посочените в част 1 и/или част 2 на Приложение № 3 от ЗООС.

Пример 7

Предприятие с:

- (а) голям резервоар, съдържащ 49.5 тона пропан-бутан и
- (б) резервоар, съдържащ 0,9 тона запалима течност отговаряща на изискванията за P5b вписване (праг за нисък риск от 50 тона)
- (в) резервоар, съдържащ 0,1 тона запалима течност отговаряща на изискванията за P5a вписване (праг за нисък риск от 10 тона)

Малките резервоари са непосредствено един до друг, но на достатъчно отстояние от големия резервоар. Общото количество за целите на Приложение № 3 от ЗООС се определя от правилата за сумиране, но първо е необходимо да се определи дали малките контейнери заедно надхвърлят 2 % от техния праг.

За да се извърши това всеки един се представя като процент от собствения си праг и след това се сумират

$$\frac{0,9}{50} + \frac{0,1}{10} = 0,018 + 0,01 = 1,8\% + 1,0\% = 2,8\%$$

Тъй като общият процент е повече от 2 %, то малките резервоари не могат да се пренебрегнат за целите на Приложение № 3 от ЗООС.

Правилото за сумиране дава

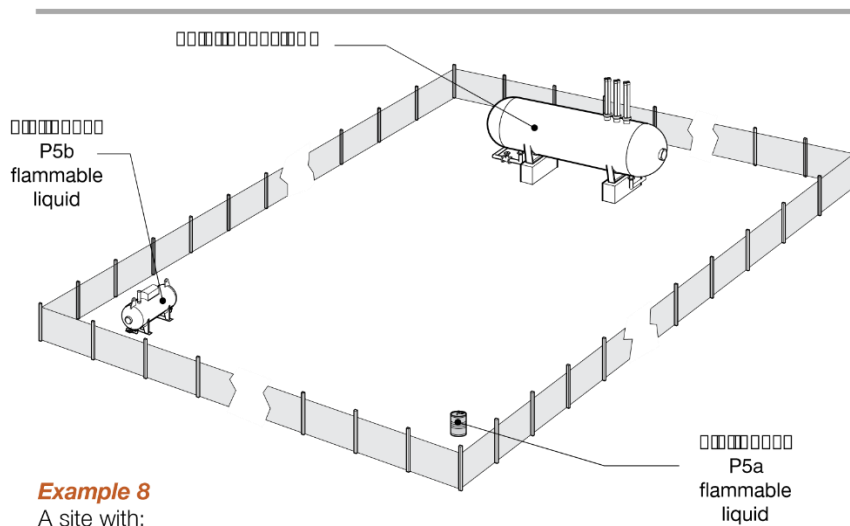
$$\frac{49,5}{50} + \frac{0,9}{50} + \frac{0,1}{10} = 1,018,$$

Което е по-голямо от 1, така че се прилагат правилата за контрол на големи аварии.

Пример 8

Предприятие с:

- (а) голям резервоар, съдържащ 49,5 тона пропан-бутан;
- (б) резервоар, съдържащ 0,9 тона запалима течност отговаряща на изискванията за P5b вписване (праг за нисък риск от 50 тона);
- (в) резервоар, съдържащ 0,1 тона запалима течност отговаряща на изискванията за P5a вписване (праг за нисък риск от 10 тона).

Отстоянието е достатъчно, така че никой от малките контейнери да не може да причини голяма авария с другия малък резервоар или с големия резервоар.

Тъй като никой от малките контейнери не надхвърля 2 % от прага си, те могат да бъдат пренебрегнати за целите на Приложение № 3 от ЗООС и общото количество за целите на приложението следователно е 49,5 тона пропан-бутан. Това количество е под прага за категория нисък риск от аварии, така че не се прилагат правилата за контрол на големи аварии.